SELECTIEREGLEMENT
PROJECTOPROEP LEVEND WATER 2027

//

INHOUD

1. INLEIDING 2

2. AARD VAN DE PROJECTEN 2

3. WIE KAN EEN AANVRAAG INDIENEN? 3

4. SUBSIDIEBEDRAG EN WELKE KOSTEN KOMEN IN AANMERKING? 3

5. VOORWAARDEN BIJ OPMAAK, ONTWERP EN UITVOERING VAN PROJECTEN 5

6. UITVOERINGSTERMIJN PROJECT 5

7. INDIENING VAN HET VOORSTEL 5

8. BEOORDELING VAN HET VOORSTEL 6

8.1. De beoordelingscriteria 6

8.2. Evaluatie door de jury 7

9. COMMUNICATIE EN ENGAGEMENT 7

10. UITVOERING EN OPVOLGING VAN DE GESELECTEERDE PROJECTEN 7

10.1. Inhoudelijke opvolging 8

10.2. Betalingsmodaliteiten 8

PROJECTOPROEP LEVEND WATER 2027

Als onderdeel van het impulsprogramma om de Vlaamse stroomgebiedbeheerplannen maximaal uit te voeren, lanceert de Vlaamse Milieumaatschappij een nieuwe projectoproep Levend Water. De projectoproep kadert in de uitvoering van het stroomgebiedbeheerplan 2022 - 2027 en de Blue Deal 2.0.

1. INLEIDING

Het behalen van de goede watertoestand en de uitvoering van het Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 (SGBP3) zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van alle waterbeheerders. Om sneller vooruitgang te boeken op het terrein, lanceert de Vlaamse Milieumaatschappij een nieuwe projectoproep Levend Water specifiek gericht op lokale waterbeheerders. Met deze gerichte financiële impuls vanuit de Blue Deal enveloppe wil de Vlaamse overheid **uitvoeringsklare investeringsprojecten** van lokale waterbeheerders die bijdragen aan het hydromorfologisch herstel van onze waterlopen en **uitvoering geven aan een actie uit het SGBP3**, ondersteunen.

2. AARD VAN DE PROJECTEN

Met de projectoproep Levend Water focussen we op een verbetering van de waterkwaliteit door middel van hydromorfologisch herstel van onbevaarbare waterlopen. Een goede hydromorfologie zorgt voor meer biodiversiteit, betere ecologische kwaliteit en **een groter zelfzuiverend vermogen**. Het uitgangspunt van de projectoproep is om versneld uitvoering te geven aan acties uit het SGBP3 en zo waterlopen opnieuw hun natuurlijk karakter terug te geven en knelpunten die een goede ecologische waterkwaliteit in de weg staan, weg te werken.

Vooral de acties in de groepen 4B en 8A uit het derde Stroomgebiedbeheerplan werken aan hydromorfologisch herstel. Een overzicht van de acties:
https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/overzicht-acties

Typevoorbeelden van maatregelen die werken aan hydromorfologisch herstel zijn:

1. Herstel van meanders

- Rechtgetrokken beken opnieuw laten kronkelen.
- Vergroten van variatie in stroomsnelheid, diepte en sedimentatie.
- Verhogen van habitatdiversiteit voor vissen, macro-invertebraten en waterplanten.

2. Verbeteren van bedding- en oeverstructuur – herstellen van contact met de vallei

- Herstellen en aanleggen van natuurlijke oevers.
- Verwijderen van harde oeververdedigingen waar mogelijk.
- Creëren van variatie in breedte en diepte.
- Toelaten van stroomkuilen, sedimentbanken en natuurlijk dood hout.
- Opnieuw verbinden van de waterloop met haar overstromingsgebied.
- Terug ruimte geven aan natuurlijke overstromingen.

- Herstel van alluviale processen zoals sedimentafzetting.

3. Wegnemen van migratieknelpunten

- Verwijderen van stuwen en drempels.
- Aanleggen van vispassages.
- Herstellen van vrije doorstroming.

4. Ingebuisde trajecten openleggen

- Openmaken van overwelfde of ingebuisde waterlopen.
- Herstel van lichttoetreding en natuurlijke processen.

5. Natuurlijke peilen en afvoer herstellen

- Verminderen van opstuwing door kunstwerken.
- Natuurlijker waterregime nastreven.
- Beperken van onnatuurlijke pieken en dalen in debiet.

3. WIE KAN EEN AANVRAAG INDIENEN?

De oproep is gericht naar lokale waterbeheerders: provincies, gemeenten en polders en wateringen. Zij beheren het fijnmazige waterstelsel en zijn dus essentieel op het vlak van hydromorfologisch herstel. Vaak zijn andere lokale organisaties of grondeigenaars nodig voor de uitvoering van een project. Zij kunnen als betrokkene mee instaan voor het indienen van een project. Als het project om een samenwerkingsverband van verschillende instanties gaat, volstaat het dat één lokale instantie een gecoördineerde aanvraag indient en optreedt als coördinator van de werken. Deze instantie neemt ook de administratieve afhandeling van de subsidie voor zich en treedt op als aanspreekpunt.

4. SUBSIDIEBEDRAG EN WELKE KOSTEN KOMEN IN AANMERKING?

Het beschikbare budget voor de toekenning van de subsidie bedraagt 6 miljoen euro in 2027. Binnen de perken van de voorziene begrotingskredieten kan de minister van Omgeving de totale enveloppe voor de ondersteuning van de projecten Levend Water verhogen.

De subsidie bedraagt 60% van de projectbegroting (inclusief BTW). De andere 40% moet dus komen van de participerende lokale waterbeheerder(s) of andere (niet-Vlaamse Overheid) partners. De aanvraag tot subsidiëring bedraagt minimaal 25.000 euro subsidie en maximaal 1.000.000 euro. Onderhouds-, vervangings- en renovatiekosten komen niet in aanmerking voor projectsubsidie.

Naast investeringskosten voor werken en eventueel grondaankopen, kunnen ook omkaderingskosten zoals ondersteuning door een kennispartij, kosten voor communicatie en kennisdeling, op basis van facturen betoelaagd worden voor zover deze kosten niet meer dan 30% van de subsidiabele projectkosten exclusief grondaankopen bedragen. De omkaderende kosten worden in het

projectvoorstel verantwoord. Personeelskosten van begunstigden komen niet in aanmerking voor subsidiëring.

Volgende **investeringskosten** komen in aanmerking voor subsidiëring

- Kosten voor uitvoering van de werken, zoals:
  - graafwerken, aanpassingswerken, bouwkosten,…
- Kosten voor slib- en sedimentruimingen of exotenbestrijding in de mate dat deze noodzakelijk zijn voor het realiseren van de hydromorfologische aanpassingen zoals deze voorzien zijn in het project;
- Bouwkosten, constructiekosten, materiaalkosten,…
- Grondaankopen nodig voor de realisatie van de werken (geen ruilgronden e.d.) waarvan de verkoopovereenkomst getekend wordt en de akte verleden wordt na de beslissingsdatum voor de subsidiëring van het project
- Kosten voor werken ter voorbereiding werf, zoals:
  - toegankelijk maken werf, werfvoorbereiding
  - aanleg werfweg
  - verplaatsen en terugplaatsen afrasteringen
  - verplaatsen nutsleidingen
- Afwerking werf:
  - herstel afrasteringen
  - wegherstel
  - herstel schade aan percelen in functie van grondgebruik
  - groenaanleg na uitvoering werken (inrichting en herstel)

Volgende **omkaderingskosten** komen in aanmerking voor subsidiëring:

- Archeologiekosten
- Bodemonderzoeken (stabiliteit, samenstelling, …)
- Kosten voor studie en ontwerp van het project, zoals:
  - terreinverkenningen
  - opmetingskosten
  - ontwerpkosten
- Kosten voor concretiseren van het project, zoals:
  - ondersteuning door een kennispartij
  - projectcoördinatie – veiligheidscoördinatie – werftoezicht
  - begeleiding bij een vergunningsaanvraag
  - kosten voor communicatie en kennisdeling

Volgende kosten komen **niet** in aanmerking voor subsidie:

- kosten voor slib- en sedimentruimingen die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de hydromorfologische aanpassingen zoals deze voorzien zijn in het project;
- kosten voor optimalisaties aan riolerings- en hemelwaterstelsels, (her)aanleg rioleringen, collectoren e.d.

5. VOORWAARDEN BIJ OPMAAK, ONTWERP EN UITVOERING VAN PROJECTEN

Volgende voorwaarden gelden voor de in te dienen en uit te voeren projecten:

- Enkel projecten die focussen op het hydromorfologisch herstel en die op directe of indirecte wijze invulling geven aan de uitvoering van acties in SGBP3 komen in aanmerking.
- De concrete investeringen mogen niet gestart zijn vóór de toekenning van de subsidie. Voorbereidende stappen (haalbaarheidsstudies, voorontwerpen, grondverwerving, …) mogen wel al gebeurd zijn. Voor subsidiëring komen enkel facturen in aanmerking voor prestaties die dateren van na de subsidiebeslissing. De aanbestedingsprocedure van een externe opdracht mag niet gestart zijn voor de lancering van deze oproep (geen publicatie bestek).
- De uitgangspunten van natuurtechnische milieubouw (NTMB) moeten maximaal gehanteerd worden bij ontwerp en uitvoering werken.
- Initiatiefnemer(s) moeten bij hun projecten voor wat de percelen betreft met landbouwbestemming de negatieve impact op een landbouwkundig gebruik maximaal vermijden. De ruimtelijke bestemming van het perceel in de ruimtelijke planning wordt niet gewijzigd.
- Het projectvoorstel wordt tijdig ingediend en bevat alle inhoudelijke en administratieve informatie en documenten zoals gevraagd via het aanvraagformulier vermeld onder punt 7.
- Het initiatief is in overeenstemming met de doelstellingen van goedgekeurde (nog geldende) beleidsdocumenten van Vlaamse, provinciaal en gemeentelijk niveau.
- Het initiatief moet in overeenstemming zijn met de geldende wetgeving op vlak van beheer van waterlopen.

6. UITVOERINGSTERMIJN PROJECT

Projecten kunnen starten van zodra de subsidie werd goedgekeurd door de minister. Investeringsprojecten moeten ten laatste **op 31 december 2030** afgerond zijn zodat de financiële afhandeling ten laatste in 2031 kan gebeuren.

Uiterlijk zes maanden na betekening van het subsidiebesluit aan de initiatiefnemer(s) moet het project opgestart zijn. Dit betekent niet dat er dan al concrete investeringswerken moeten opgestart zijn. Het kan ook om voorbereidende werken of voorbereidende stappen gaan (opmaak aanvraag vergunning, …).

Indien een project binnen zes maanden niet opgestart is, kan de subsidietoezegging herroepen worden en kunnen de reeds verleende subsidiebedragen teruggevorderd worden.

7. INDIENING VAN HET VOORSTEL

Een volledig uitgewerkt projectvoorstel wordt uiterlijk **op dinsdag 23 februari 2027 om 12u00** ingediend bij levendwater@vmm.be. Dit aan de hand van het volledig ingevuld aanvraagformulier en financieringsplan.

De sjablonen zijn te vinden via de website van de Vlaamse Milieumaatschappij (https://www.vmm.be/water/projecten/levend-water).

8. BEOORDELING VAN HET VOORSTEL

8.1. De beoordelingscriteria

In eerste instantie wordt nagegaan of de projecten voldoen aan de voorwaarden zoals beschreven in punt 5. Enkel projecten die aan deze voorwaarden voldoen zijn ontvankelijk. De ontvankelijke projectvoorstellen zullen beoordeeld worden op basis van onderstaande criteria. Het aangegeven percentage geeft het belang aan dat de jury aan het beoordelingscriterium hecht.

A. Mate waarin het project het hydromorfologisch herstel bevordert en uitvoering geeft aan de stroomgebiedbeheerplannen (40 %)

Projecten worden hoger gewaardeerd naarmate hun bijdrage groter ingeschat wordt voor het bereiken van de goede ecologische toestand volgens de kaderrichtlijn Water. Hiervoor wordt nagegaan in welke mate het projectvoorstel uitvoering geeft aan de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 (in hoofdzaak acties uit maatregelengroep 4B en 8A). Hierbij wordt rekening gehouden met de kosteneffectiviteit van het project.

Op basis van de inhoud van het projectvoorstel maakt de expertenjury een inschatting van de mate waarin het project het hydromorfologisch herstel bevordert. Voorbeelden van maatregelen die het hydromorfologisch herstel bevorderen, zijn opgenomen onder punt 2. Projecten die meerdere van de genoemde maatregelen uitvoeren zullen hoger ingeschat worden. Projecten die rechtstreeks een actie uit het stroomgebiedbeheerplan uitvoeren worden ook hoger gequoteerd.

B. De snelheid waarmee projecten tot uitvoering kunnen overgaan (40%)

Een belangrijke doelstelling van het subsidieprogramma is om de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen te versnellen. Projecten die sneller tot effectieve uitvoering kunnen overgaan zullen hoger gewaardeerd worden. Hierbij wordt o.a. rekening gehouden met de mate waarin draagvlak voor uitvoering aanwezig is en in hoeverre voorbereidende stappen (haalbaarheidsstudie, voorontwerp of definitief ontwerp, voorbereidende onderzoeken, bodemonderzoeken, archeologische onderzoeken, vergunningsaanvraag,…) uitgevoerd zijn. Uit de projectplanning moet ook blijken wanneer de nog uit te voeren stappen opgestart zullen worden wat de tijdsduur ervan is.

C. Mate waarin het hydromorfologisch herstel voor extra winsten zorgt (20 %)

Investeringen die nog voor andere baten en positieve effecten zorgen in aanvulling bij hydromorfologisch herstel, worden hoger gescoord. Hier denken we bijvoorbeeld aan winsten op vlak van aanpak wateroverlast, droogte, biodiversiteit, enz. …

8.2. Evaluatie door de jury

Voor de beoordeling van de projecten zal de VMM zich laten bijstaan door een jury met minstens vertegenwoordigers van ANB, VLM, departement Omgeving en VMM.

De jury beoordeelt de volledige en ontvankelijke voorstellen op basis van de beoordelingscriteria onder punt 8.1. Als verdere toelichting nodig blijkt, kunnen de initiatiefnemers gevraagd worden hun project via een pitch mondeling toe te lichten.

De jury stelt een gemotiveerd juryverslag op met:

- De projecten die voor goedkeuring in aanmerking komen, inclusief een rangschikking;
- De projecten die niet voor goedkeuring in aanmerking komen.

De jury maakt op basis van het juryverslag een voorstel op van projecten die in aanmerking komen voor subsidiëring. De VMM legt het voorstel voor aan de minister. De minister beslist over de subsidiëring van de projecten.

De VMM brengt de initiatiefnemers op de hoogte van de beslissing en zorgt voor de vastlegging van de nodige kredieten.

9. COMMUNICATIE EN ENGAGEMENT

De communicatie in het kader van deze oproep moet in het Nederlands gevoerd worden.

Bij elke vorm van informatieverstrekking over het subsidieproject wordt vermeld dat het project (mede)gefinancierd is door de Vlaamse overheid. Op elke publicatie die in het kader van het project wordt verspreid, moet het logo van de Vlaamse overheid aangebracht worden.

Na goedkeuring van het project levert de initiatiefnemer een communicatiefiche aan met de nodige informatie om het project voor te stellen aan het brede publiek.

Daarnaast levert de initiatiefnemer van een investeringsproject op vraag van de VMM, informatie aan voor:

- het uitvoeren van een beleidsevaluatie van de verleende subsidie
- het bevorderen van kennisuitwisseling en -opbouw tussen de projecten
- het bevorderen van een multiplicatoreffect bij specifieke doelgroepen
- de gestructureerde communicatie naar een breder publiek.

Die informatie zal benut worden voor de openbaarmaking van de resultaten van de gesubsidieerde activiteiten.

10. UITVOERING EN OPVOLGING VAN DE GESELECTEERDE PROJECTEN

10.1. Inhoudelijke opvolging

Zolang de gesubsidieerde werken niet volledig gerealiseerd zijn, rapporteert de initiatiefnemer 2 keer per jaar (uiterlijk op 15 juni en op 15 december) over de voortgang van het project. Na realisatie van

de gesubsidieerde werken rapporteert de initiatiefnemer in de eerstvolgende voortgangsrapportering over de resultaten van het project, aan de hand van de voor het project toepasselijke indicatoren. De voortgangsrapportering gebeurt op een door de administratie vastgelegde wijze en binnen de vastgestelde termijn.

Initiatiefnemers kunnen hun aanspraak op subsidie verliezen wanneer de voortgangsrapportering niet correct of niet tijdig overgemaakt wordt.

De projectpartners zijn gehouden aan het uitvoeren van het goedgekeurde project. Eventuele wijzigingen zijn slechts mogelijk na goedkeuring.

10.2. Betalingsmodaliteiten

De uitbetaling van de subsidie voor een **investeringsproject** gebeurt in 2 schijven.

- 50% van het subsidiebedrag bij de subsidiebeslissing van het project;
- Het resterende bedrag na de tijdige indiening van de eindrapportage en eindafrekening op basis van goedgekeurde facturen die de gemaakte kosten staven.

De eindrapportering en eindafrekening van het investeringsproject worden uiterlijk **op 30 juni 2031** ingediend.

De investerings- en omkaderingskosten worden via facturen aan de begunstigde(n) van de subsidie aan de VMM voorgelegd. Als de werkelijke kosten lager zijn dan de raming van de uitgaven, wordt de subsidie overeenkomstig het percentage dat is opgenomen in het subsidiebesluit herrekend op basis van de bewezen kosten. Bij een overschrijding van de bewezen globale kosten ten aanzien van de raming van de totale uitgaven, wordt **geen bijkomende subsidie** verleend. Alleen kosten die gemaakt worden binnen de termijn van uitvoering van het project komen in aanmerking voor subsidie.

Als de minister dubbele subsidiëring of subsidiefraude vaststelt, kan de minister de subsidie stopzetten en op eenvoudig verzoek de onterecht toegekende subsidie terugvorderen.

Onterecht ontvangen subsidies kunnen op eenvoudig verzoek teruggevorderd worden conform de bepalingen opgenomen in de codex overheidsfinanciën en het besluit bij de VCO.